

ÎMPRUMUTURI DIN TURCĂ ÎN DIALECTUL AROMÂN PE BAZA ALAR I ȘI ALAR II*

ALECSANDRA CIOCĂRLAN

1. Alături de textele dialectale, atlasele lingvistice conțin un bogat material privind contactul lingvistic. Studiile recente de geografie lingvistică privind aromâna, meglenoromâna, istroromâna oferă date importante asupra structurii actuale a dialectelor românești din Peninsula Balcanică, precum și asupra contactului cu limbile balcanice. În aria balcanică, bilingvismul, care este activ, se manifestă la nivel dialectal, prin contactul direct dintre vorbitori de limbi diferite. De aceea, studiul interferențelor la nivelul dialectelor reprezintă unul din principalele domenii de cercetare în lingvistica balcanică. Pentru a exemplifica stabilirea raporturilor dintre ariile împrumutate *versus* ariile moștenite la nivelul dialectului aromân, vom lua în discuție *Atlasul lingvistic al dialectului aromân*, vol. I, [ALAR] (autor: Nicolae Saramandu, editor: Manuela Nevaci). ALAR este cea mai amplă cercetare de geografie lingvistică pentru dialectul aromân. Este rodul unor îndelungate cercetări de teren efectuate de Nicolae Saramandu în Grecia, Albania, R. Macedonia, Bulgaria, cuprinzând într-o imagine de ansamblu întregul areal aromânesc. Sunt cuprinse în lucrare toate graiurile aromânești, care pot fi identificate și descrise pentru prima oară în mod amănunțit pe baza prezentului atlas. Apar în atlas numeroase fapte de ordin fonetic, morfologic, lexical caracteristice graiurilor, care nu au fost semnalate în lucrări anterioare.

Menționăm cele două atlase apărute anterior ALAR-ului: unul publicat de lingviștii germani Dahmen și Kramer în două volume, în 1985, 1994, și altul, de Petru Neiescu, în 1997. S-au folosit chestionare cu un număr limitat de întrebări (Chestionarul lexical al *Atlasului limbilor Europei* în atlasul Dahmen / Kramer, care are 312 hărți și un chestionar special în atlasul publicat de Petru Neiescu, care are 212 hărți). Recent, Manuela Nevaci a efectuat cercetări de teren la aromânii din R. Macedonia, Grecia și Albania, prezentând, din perspectiva geografiei lingvistice, particularități ale graiurilor aromânești actuale (Nevaci 2018: *Convergențe lingvistice balcano-romanice în dialectele românești sud-dunărene*).

---

* This work presented in this paper was supported by the research grant from the Romanian National Authority for Scientific Research and Innovation CNCS = UEFISCDI, project no PN-III-P4-ID-PCE-2020-0451.

2. *Atlasul lingvistic al dialectului aromân (ALAR)* permite, pentru prima oară, delimitarea graiurilor aromânei, în perspectivă spațială, fapt care nu rezulta din lucrările anterioare de dialectologie. Acesta este un progres important în domeniul geografiei lingvistice. Pentru localitățile anchetate există informații privind apartenența vorbitorilor dialectului aromân la un anumit grup. În acest atlas sunt reprezentate toate grupurile mari de aromâni: grămosteni, pîndeni, fărșeroți, graboveni, muzăcheari. **Rețeaua de anchetă.** *Atlasul lingvistic al dialectului aromân* are 61 puncte de anchetă în Bulgaria, R. Macedonia, Grecia, Albania (32 în Grecia, 12 în Albania, 9 în R. Macedonia, 8 în Bulgaria) și 276 de hărți lingvistice. În anchetele de teren, autorul a folosit *Chestionarul Noului Atlas lingvistic român* (2543 de întrebări), făcând posibilă compararea materialului dialectal aromânesc cu cel cuprins în atlasele regionale ale dacoromânei.

Volumul I al atlasului cuprinde răspunsurile la capitolul „Corpul omenesc (părțile corpului, boli, însușiri fizice și mentale)” din *Chestionarul Noului Atlas lingvistic român* (întrebările 58–463). Cele 274 de hărți lingvistice au fost realizate cu un program informatic de editarea volumului.

Volumul al II-lea – autori Nicolae Saramandu și Manuela Nevaci – cuprinde răspunsurile la capitolul „Casa, curtea, familia” din *Chestionarul Noului Atlas lingvistic român* (întrebările 463–896). Cele 623 de hărți lingvistice au fost digitalizate cu ajutorul unui program realizat de Vasile Apopei și Silviu-Ioan Bejinariu de la Institutul de Informatică Teoretică din Iași.

Spre deosebire de alte atlase, materialul din hărțile lingvistice este cuprins și în liste care însoțesc hărțile. Materialul dialectal, atât cel dispus geolingvistic în hărți lingvistice, cât și cel din note și comentarii, aduce noi informații asupra sensurilor cuvintelor din turcă. Termenii împrumutați din turcă au o răspândire generală în dialectele aromân și meglenoromân. Deoarece cuvintele turcești cunosc o largă distribuție, întâlnindu-se în limbile balcanice: greacă, albaneză, bulgară, slavă macedoneană, delimitarea împrumuturilor directe de cele făcute prin filieră este, adesea, greu de făcut.

3. Pentru prezenta comunicare am ales să discut hărțile: harta 42, harta 451. ACOPERIȘ [695], Harta 447. PERDEA [690], ALBEAȚĂ [125].

Harta 451. ACOPERIȘ, pl. ‘toit’ [695]

aJvălîtûră; -tûr— 1, 7, 8

êitîș; -tîș, 2, 3, 4, 5, 6, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 28, 29, 31, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 58.

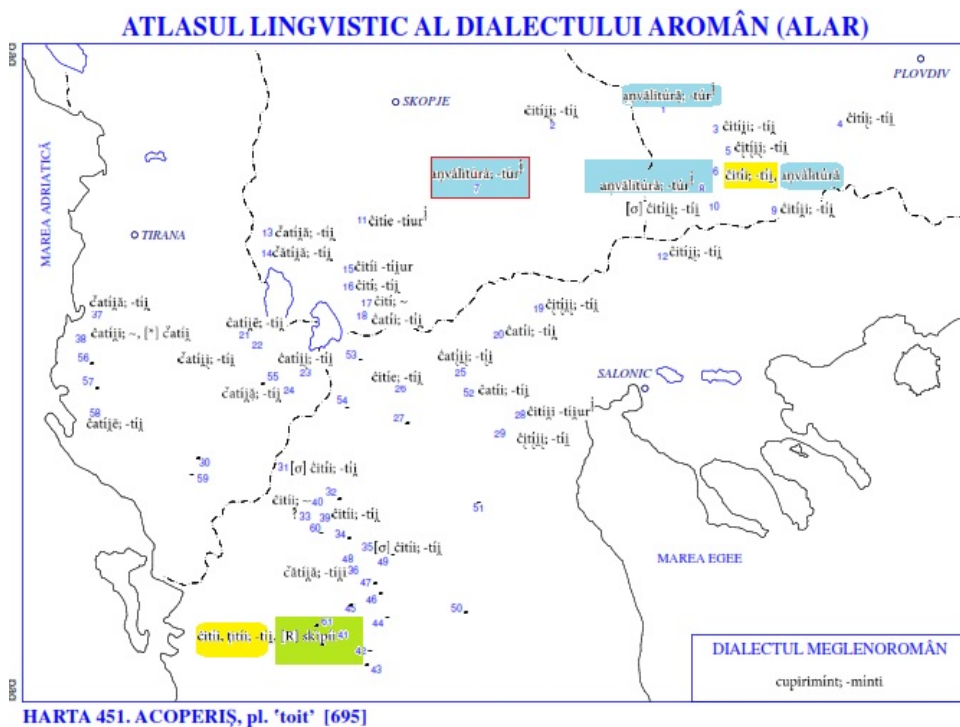
êitîi; -tîi, aJvălîtûrâ 6

êitîi, țitîi; -tîi, [R] s7ipii 41

? 33

– 27, 30, 32, 34, 42–51, 53–57, 59–61

MEGL.: cupirimînt; -mînti

În localitățile 1. Blagoevgrad din Bulgaria cu grai grămostean (*aJvãlitúrã; -túr—*); 7. Ubovo din Republica Macedonia de Nord cu grai grămostean (*aJvãlitúrã; -túr—*); 8. Papaceair din Bulgaria cu grai grămostean (*aJvãlitúrã; -túr—*) se înregistrează forme ale împrumutului din slava veche: sl. *valiti*.

În localitatea 6. Bujdova din Bulgaria cu grai grămostean s-au înregistrat două răspunsuri concurente *çiti; -tî* < tc. *çatu*, ca prim răspuns, și *aJvãlitúrã* < sl. *valiti*, ca răspuns secundar.

În localitatea 41. Giurgea din Grecia cu grai pindean s-au înregistrat două răspunsuri concurente, *çiti; țiti; -tî* < tc. *çatu* și *[R] s7ipi* < gr. *στέγη* (*stégi*).

Împrumutul din turcă: tc. *çatu* acoperă cea mai întinsă arie dialectală formată din localitățile 2. Coceani din Republica Macedonia de Nord cu grai grămostean și 12. Poroi de Sus din Grecia cu grai pindean (*çitiș; -tî*). În localitățile 3. Razlog din Bulgaria cu grai grămostean și 9. Șatra din Bulgaria cu grai grămostean s-a înregistrat ca răspuns *çitiș; -tî*. Răspunsul *çst)ș; -tî* a fost oferit în localitățile: 5. Bachîța din Bulgaria cu grai grămostean, 19. Livezi din Grecia cu grai grămostean și 29. Xirolivad din Grecia cu grai pindean.

Aria continuă cu localitățile: 10. Lopova din Bulgaria cu grai grămostean ([σ] *ĉitĩ*~š; -tĩ~); 11. Crușova din Republica Macedonia de Nord cu grai grămostean (*ĉitĩe*; -tĩur—); 13. Beala de Sus din Republica Macedonia de Nord cu grai fărșerot (*Ėatĩ*~ă; -tĩ~); 14. Beala de Jos din Republica Macedonia de Nord cu grai fărșerot (*Ėătĩ*~ă; -tĩ~); 15. Gopeș din Republica Macedonia de Nord cu grai gopeșean (*ĉitĩi*; -tĩ~ur); 16. Moloviște din Republica Macedonia de Nord cu grai moloviștean (*ĉitĩi*; -tĩ~); 17. Tâмова din Republica Macedonia de Nord cu grai grămostean (*ĉitĩi*; ~); aceeași formă s-a înregistrat în localitățile 18. Nijopole din Republica Macedonia de Nord cu grai fărșerot, 20. Gramaticova de Sus din Grecia cu grai fărșerot și 52. Horopani din Grecia cu grai fărșerot (*ĉatĩi*; -tĩ~); 21. Nicea din Albania cu grai grabovean și 58. Selenița din Albania cu grai fărșerot (*ĉatĩ*~Ń; -tĩ~); 22. Greava din Albania cu grai grabovean (*Ėatĩ*~š; -tĩ~); 23. Pleasa din Albania cu grai fărșerot (*ĉatĩ*~š; -tĩ~); 24. Corcea din Albania cu grai fărșerot (*Ėatĩ*~ă; -tĩ~); 25. Căndrova din Grecia cu grai fărșerot (*ĉat*~š; -tĩ~); 26. Nevesca din Grecia cu grai grămostean (*ĉitĩe*; -tĩ~); 28. Veria din Grecia cu grai pindean (*ĉitĩi*; -tĩ~ur—); în localitățile 31. Deniscu din Grecia cu grai grămostean și 35. Turia din Grecia cu grai pindean ([σ] *ĉitĩi*; -tĩ~); 36. Aminciu din Grecia cu grai pindean (*Ėătĩ*~ă; -tĩ~i); 37. Diviaca din Albania cu grai fărșerot (*Ėatĩ*~ă; -tĩi); 38. Fier din Albania cu grai fărșerot (*ĉatĩ*~i; ~, [*] *Ėatĩ*~); 39. Perivoli din Grecia cu grai pindean (*ĉitĩi*; -tĩ~); 40. Avdela din Grecia cu grai pindean (*ĉitĩi*; ~).

Concluzie: împrumutul turcesc acoperă aproape toată Bulgaria cu excepția localităților 1. Blagoevgrad din Bulgaria cu grai grămostean (*aJvălĩtĩră*; -tĩr—); și 8. Papaceair din Bulgaria cu grai grămostean (*aJvălĩtĩră*; -tĩr—). În ambele localități se înregistrează forme ale împrumutului din sl. v. *valiti*.

În localitatea 6. Bujdova din Bulgaria cu grai grămostean s-au înregistrat două răspunsuri concurente *ĉitĩi*; -tĩ~ < tc. *ĉatĩ*, ca prim răspuns, și *aJvălĩtĩră* < sl. *valiti*, ca răspuns secundar.

Împrumutul turcesc *ĉatĩ* acoperă și teritoriul Greciei aproape fără concurent semantic, cu excepția localității 41. Giurgea din Grecia cu grai pindean, unde s-au înregistrat două răspunsuri concurente, *ĉitĩi*, *ĉitĩi*; -tĩ~ < tc. *ĉatĩ* și [R] *s7ĩpii* < gr. *στέγη* (*stégi*)

O situație similară este consemnată în localitatea 7. Ubovo din Republica Macedonia de Nord cu grai grămostean, *aJvălĩtĩră*; -tĩr—, care sparge aria împrumutului turcesc.

Harta 447. PERDEA, pl. 'rideau' [690]

pirde; -d÷âț [m.] 1, 2 3, 4, 5, 6, 7 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 22, 24, 25, 26, 28, 29, 33, 36, 37, 38 39 40 52 58.

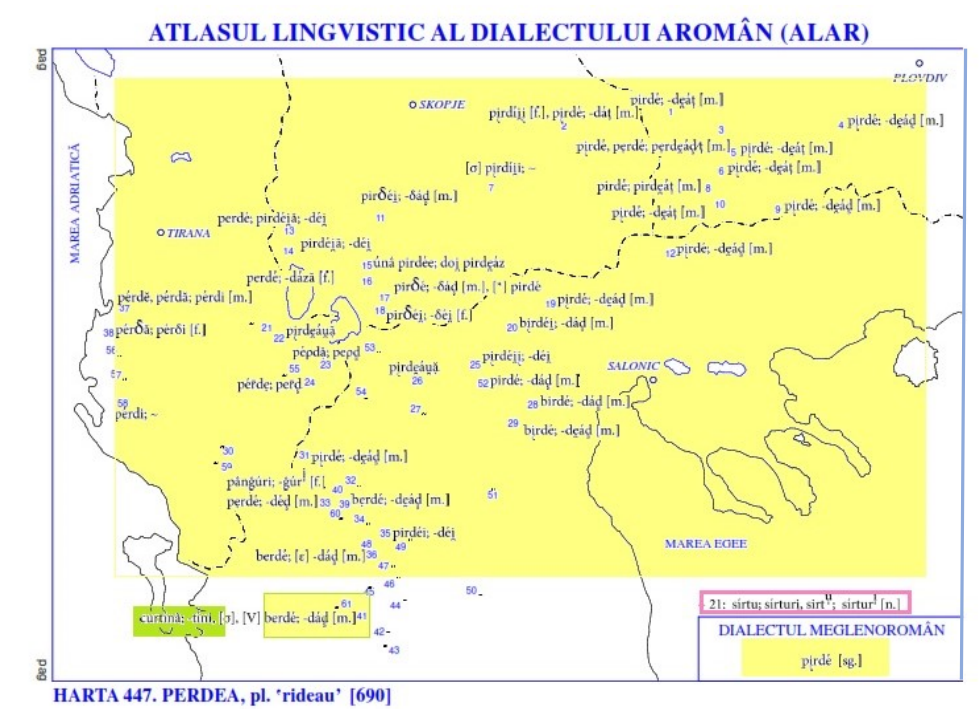
bșrdé; -dá' în punctele 20, 28 29 36 39 se păstrează *b* inițial, fapt ce denotă conservatorismul lingvistic

sirtu; sirturș, sirt^o; sirtur— [n.] 21

curtînâ; -tîni, [σ] [V] berdé; -dá' [m.] 41

– 27, 30, 32, 34, 42–51, 53–57, 59–61

MEGL.: pșrdé [sg.]

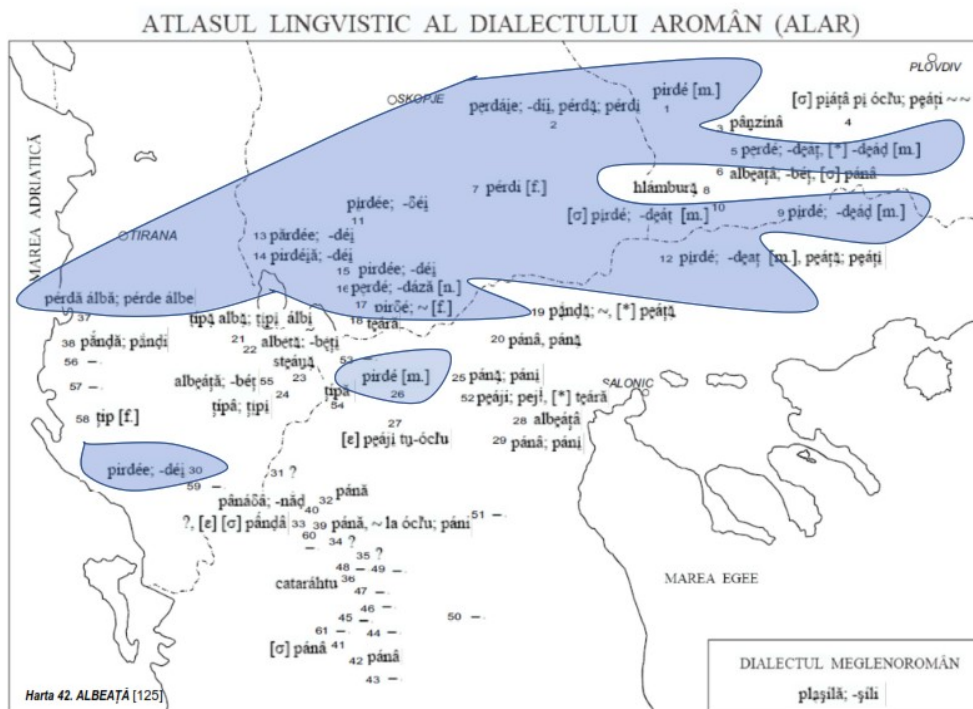
Este o hartă aproape unitară. Împrumutul < **tc. *birde*** și variantele sale dialectale: *pirde*; -d÷âț [m.] în localitățile 1. Blagoevgrad din Bulgaria cu grai grămostean și 8. Papaceair din Bulgaria cu grai grămostean; *pșrdi*ș [f.], *pșrdé*; -dâț [m.], în localitatea 2. Coceani din Republica Macedonia de Nord cu grai grămostean; *pșrdé*, *perde*; *perd*÷â'ț [m.] *pșrdé*; -d÷â' [m.] în localitățile 4. Batac din Bulgaria cu grai grămostean, 9. Șatra din Bulgaria cu grai grămostean, 12. Poroi de Sus din Grecia cu grai pindean, 19. Livezi din Grecia cu grai grămostean, și 31. Deniscu din Grecia cu grai grămostean; *pșrdé*; -d÷âț [m.] în localitățile 5.

Bachița din Bulgaria cu grai grămostean, 6. Bujdova din Bulgaria cu grai grămostean și 10. Lopova din Bulgaria cu grai grămostean; [σ] *pirđĩ*; ~ în localitatea 7. Ubovo din Republica Macedonia de Nord cu grai grămostean; *pirđē*; -đá' [m.] în localitatea 11. Crușova din Republica Macedonia de Nord cu grai grămostean; *perđé*, *pirđē*~ă, -đē~ în localitatea 13. Beala de Sus din Republica Macedonia de Nord cu grai fărșerot; *pirđē*~ă, -đē~ în localitatea 14. Beala de Jos din Republica Macedonia de Nord cu grai fărșerot; *únâ pirđée*; *do~ pirđ-áz* în localitatea 15. Gopeș din Republica Macedonia de Nord cu grai gopeșean; *perđé*; -*dáză* [f.] în localitatea 16. Moloviște din Republica Macedonia de Nord cu grai moloviștean; *pirđé*; -*đá'* [m.], [*] *pirđé* în localitatea 17. Tâмова din Republica Macedonia de Nord cu grai grămostean; *pirđéi*; -*đē*~ [f.] 18. Nijopole din Republica Macedonia de Nord cu grai fărșerot; *bšrdé*; -*đá'* [m.] 20. Gramaticova de Sus din Grecia cu grai fărșerot; *pšrd-á@ă* în localitățile 22. Greava din Albania cu grai grabovean și 26. Nevesca din Grecia cu grai grămostean; *pépdă*, *pep'* în localitatea 23. Pleasa din Albania cu grai fărșerot; *péSde*; *peS'* în localitatea 24. Corcea din Albania cu grai fărșerot; *pšrdé*~š; -*đē*~ în localitatea 25. Cândrova din Grecia cu grai fărșerot; *birdé*; -*đá'* [m.] în localitatea 28. Veria din Grecia cu grai pindean; *bšrdé*; -*d-á'* [m.] în localitatea 29. Xirolivad din Grecia cu grai pindean; *perđé*; -*đé'* [m.] în localitatea 33. Palioseli din Grecia cu grai pindean; *pirđéi*; -*đē*~ în localitatea 35. Turia din Grecia cu grai pindean; *berđé*; [ε] -*đá'* [m.] în localitatea 36. Aminciu din Grecia cu grai pindean; *pérdŃ*, *pérdă*; *pérđi* în localitatea 37. Diviaca din Albania cu grai fărșerot; *pérdă*; *pérđi* în localitatea 38. Fier din Albania cu grai fărșerot; *berđé*; -*d-á'* [m.] în localitatea 39. Perivoli din Grecia cu grai pindean; *pângúri*; -*gúr*— [f.] în localitatea 40. Avdela din Grecia cu grai pindean; *pirđé*, -*đá'* [m.] în localitatea 52. Horopani din Grecia cu grai fărșerot și *pérđi*; ~ în localitatea 58. Selenița din Albania cu grai fărșerot. În localitatea 21. Nicea din Albania cu grai grabovean, *sirtu*; *sirturš*, *sirt°*; *sirtur*— [n.] < bg. *sirtu* 'zăvor'. În localitatea 41. Giurgea din Grecia cu grai pindean s-au înregistrat două răspunsuri concurente: *curtíná*; -*tíni*, [σ] [V] *berđé*; -*đá'* [m.] primul răspuns înregistrat este un împrumut din greacă: *kourtína*, iar cel de-al doilea, un împrumut din turcă.

Harta 42. ALBEAȚĂ, pl. 'taie (de l'œil)' [125]

pirđé [m.] 1, 2, 5, 7, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 26, 30
pâβzíná 3
 [σ] *p~áťâ pš óc×u*; *p>áťi đ đ* 4
alb-áťâ; -*bét*, [σ] *pánâ* 6, 22, 28, 55
hlámbur 8
pšrdé; *p-áť_*; *p>áťš* 12
t-áră 18
pdnĚ_; *đ*, [*] *p-áť_* 19, 33, 38
pánâ, *pán_* 20, 25, 29, 32, 39, 41, 42
*ťip_ alb_*; *ťšpš albš* 21

st-á©_23
 țípă; țșpș 24, 54, 58
 [ε] p-ájș t©-óc×u 27
 cataráhtu 36
 pérdă albă; pérde álbe 37
 pânáđă; -náĚ 40
 p-áji; pej—, [*] t-árá 52

Începem analiza noastră cu distribuția termenilor împrumutați din turcă.

Forma *pirdé* < tc. *perde* ‘perdea, cataractă’ și variantele sale fonetice formează o arie dialectală în punctele de anchetă: 1, 2, 5, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 26, 30, care cuprind localitățile: 1. Blagoevgrad din Bulgaria, cu grai grămostean; 2. Coceani din Republica Macedonia de Nord, cu grai grămostean; 5. Bachița din Bulgaria, cu grai grămostean; 9. Șatra din Bulgaria, cu grai grămostean; 10. Lopova din Bulgaria, cu grai grămostean; 11. Crușova din Republica Macedonia de Nord, cu grai grămostean; 12. Poroii de Sus din Grecia, cu grai pindean; 13. Beala de Sus din Republica Macedonia de Nord, cu grai fărșerot; 14. Beala de Jos din Republica Macedonia de Nord, cu grai fărșerot; 15. Gopeș din Republica Macedonia de Nord, cu grai gopeșean; 16. Moloviște din Republica Macedonia de Nord, cu grai moloviștean; 17. Tâmova din Republica Macedonia de

Nord, cu grai grămostean, 26. Nevesca din Grecia, cu grai grămostean, 30. Cutali din Albania, cu grai fărșerot.

În localitatea 12, Poroii de sus, din Grecia, împrumutul turcesc: *pšrdé*; *-d-ať* este concurat de *p-át_*; *p>átš* < gr. *πέτσα* ‘pojghiță’.

Pe hartă sunt semnalate și următoarele forme, după cum urmează: grămostenii din localitatea 4. Batac din Bulgaria folosesc perifriza: $[\sigma] p\tilde{a}ťâ pš\acute{o}c \times u$; *p>áťi*, iar grămostenii din localitatea 27. Vlahoclisura din Grecia denumesc albeața prin perifriza $[\varepsilon] p-áťš t\textcircled{c}-\acute{o}c \times u$ (DDA, s.v. *peaje* ‘peliță, membrană’ < ?) sau $[\varepsilon] [\sigma] p\acute{a}n\acute{E}â$ ‘pânză’ (< lat. **pandia*), în localitatea Palioseli din Grecia cu vorbitori ai graiului pindean. Cea de-a patra perifrază: *pánă*, *đ la óc × u*; *páni* (< lat. **panna*), a fost consemnată în localitatea 39. Perivoli din Grecia, cu grai pindean, bazat pe motivația țesăturii fine care acoperă.

Răspunsuri similare s-au obținut și în localitățile: 20. Gramaticova de Sus din Grecia, cu grai fărșerot (*páná*, *pán_*); 25. Cândrova din Grecia, cu grai fărșerot (*pán_*, *páns*); 29. Xirolivad din Grecia, cu grai pindean (*páná*; *páns*); 38. Fier din Albania, cu grai fărșerot (*pánĚă*; *p&nĚi*); 40. Avdela din Grecia, cu grai pindean (*pánáđâ*; *-năĚ* < gr. *πανάδα*); 41. Giurcea din Grecia, cu grai pindean ($[\sigma] p\acute{a}n\acute{a}$); 42. Gardichi din Grecia, cu grai pindean (*páná*). Localitățile menționate formează a doua arie dialectală.

În localitatea 6. Bujdova, cu grai grămostean, din Bulgaria, s-au primit următoarele răspunsuri: *alb-átâ* (< lat. **albitia*); *-bét*, $[\sigma] p\acute{a}n\acute{a}$. Forma *alb_ť_*; *-b_ťš* este înregistrată și în localitatea 22. Greava din Albania, cu grai grabovean; *alb-átă*; *-bét* (55) în localitățile: 28. Veria din Grecia, cu grai pindean și 55. Moscopole din Albania, cu grai fărșerot. Cele patru localități formează o a treia arie dialectală.

În localitatea 19. Livezi din Grecia, cu grai grămostean, s-au dat răspunsurile: *pdnĚ_*; *đ*, $[*] p-át_$.

Cuvântul *ťip_* (< alb. *cipë*), având semnificația de ‘văl subțire’ (cf. DDA), formează a patra arie dialectală în localitățile: 21. Nicea din Albania, cu grai grabovean (*ťip_ alb_*; *ťšpš álbš*); 24. Corcea din Albania, cu grai fărșerot (*ťipă*; *ťšpš*); 54. Cristalopiyi din Grecia, cu grai fărșerot (*ťipă*) și 58. Selenița din Albania, cu grai fărșerot.

În localitatea 18. Nijopole din Republica Macedonia de Nord, cu grai fărșerot, s-a înregistrat forma *t-áră* ‘cateractă’ (< lat. *tela*) și atestată în localitatea 52. Horopani din Grecia, cu grai fărșerot, unde apare și forma *p-áťi*; *pej-* (cu origine necunoscută; cf. DDA s.v.)

Pe hartă sunt consemnate și câteva răspunsuri izolate care sparg ariile dialectale. De exemplu: *hlámbur_* ‘flamură’ (< gr. *φλάμπουρον*) înregistrat în localitatea 8. Papaceair în Bulgaria, cu grai grămostean, sau forma *st-á_* (< lat. *stella*), înregistrată în localitatea 23. Pleasa din Albania, cu grai fărșerot. Răspunsul poate fi motivat prin similitudinea dintre forma și culoarea petei care afectează

vederea și modul în care percepem stelele noaptea: puncte albe luminoase pe cerul întunecat. În localitatea 36. Aminciu din Grecia, cu grai pindean, forma *catarâhtu* (< gr. *καταρράκτης*) este cea mai apropiată de denumirea științifică a bolii. De aici, deducem că împrumutul este relativ recent în localitate.

4. Concluzii. Am observat că o mare parte a împrumuturilor substantivale din turcă, prin adaptare la morfologia dialectelor aromân, meglenoromân și dacoromân, devin substantive feminine (limba turcă neavând distincția de gen).

Împrumuturile din turcă sunt utilizate pe un vast areal geografic de către vorbitorii dialectelor aromân, meglenoromân și dacoromân, ele încadrându-se în sfere din cele mai diverse.

Observăm că împrumutul din turcă domină aria vestică și nordică a dialectului aromân, fiind concurat de împrumuturile din greacă în aria sudică.

Prezența unor termeni moșteniți din latină sau din substrat, termeni care concurează aria mare a împrumutului din turcă, arată că s-a preferat, de către vorbitor, un împrumut care să marcheze un defect. Din punctul de vedere al geografiei lingvistice, observăm că împrumuturile din turcă sunt preferate de graiurile vorbite în nordul și în vestul ariei balcanice a dialectului aromân.

Majoritatea împrumuturilor din turcă, de care ne-am ocupat pe parcursul cercetării noastre, au apărut ca împrumuturi necesare, într-un anumit moment din evoluția dialectelor și a limbii române.

BIBLIOGRAFIE

- Atanasov 2008, 2013, 2015 – Petar Atanasov, *Atlasul lingvistic al dialectului meglenoromân* (ALDM), București, Editura Academiei Române, I, 2008; II, 2013; III, 2015.
- Capidan 1932 – Th. Capidan, *Aromânii. Dialectul aromân. Studiu lingvistic*, București, Imprimeria Națională.
- Caragiu Marioțeanu *et alii* – Matilda Caragiu Marioțeanu, Ștefan Giosu, Liliana Ionescu-Ruxandoiu, 1977 *Dialectologie română*, București, Editura Didactică și Pedagogică.
- Caragiu Marioțeanu 1975 – Matilda Caragiu Marioțeanu *Compendiu de dialectologie română nord- și sud-dunăreană*, București, Editura Academiei Române.
- DDA 2013 – Tache Papahagi, *Dicționarul dialectului aromân general și etimologic*, ediția a II a, București, Editura Academiei Române.
- Hristea 1984 – Theodor Hristea, *Sinteze de limba română*, București, Editura Albatros.
- Nevaci 2013 a – Manuela Nevaci, *Identitate românească în context balcanic*, București, Editura Muzeului Național al Literaturii Române.
- Nevaci 2013 b – Manuela Nevaci, *Dialectele aromân și meglenoromân. Studiu sincron*, Editura Universității din București.
- Polenakovici 2007 – Haralambie Polenakovici, *Turkiste elementi vo aromaskiot*, Skopje. [Doktorska disertacija odbraneta bo 1939, Zagreb].

- Saramandu 1972 – Nicolae Saramandu, *Cercetări asupra aromânei vorbite în Dobrogea*, București, Editura Academiei.
- Saramandu 1984 – Nicolae Saramandu, *Aromâna*, în *Tratat de dialectologie românească*, Craiova, Editura Scrisul Românesc, p. 423–475.
- Saramandu 2007 – Nicolae Saramandu, *Aromâna vorbită în Dobrogea. Texte dialectale. Glosar*, București, Editura Academiei Române.
- Saramandu, Nevaci 2013 – Nicolae Saramandu, Manuela Nevaci, *Sinteze de dialectologie română*, București, Editura Universitară.
- Saramandu 2014 – Nicolae Saramandu, *Atlasul lingvistic al dialectului aromân*, vol. I, București, Editura Academiei Române (editor: Manuela Nevaci).
- Suciu 2009, 2010 – Emil Suciu, *Influența turcă asupra limbii române. Studiu monografic*. I; *Dicționarul cuvintelor românești de origine turcă*. II, București, Editura Academiei Române, vol. I, 2009, vol II, 2010.

BORROWINGS FROM TURKISH IN THE AROMANIAN DIALECT BASED ON ALAR I AND ALAR II

Abstract

Borrowings from Turkish are used over a vast geographical area by the speakers of Aromanian, Megleno-Romanian and Daco-Romanian dialects, they fall into the most diverse spheres. We notice that the loan from Turkish dominates the western and northern areas of the Aromanian dialect, being competed by loans from Greek in the southern area. The presence of terms inherited from Latin or from the substrate, terms that compete with the large area of borrowing from Turkish, shows that the speaker preferred a loan that would mark a defect. From the point of view of linguistic geography, we notice that borrowings from Turkish are preferred by the dialects spoken in the north and west of the Balkan area of the Aromanian dialect. Most of the borrowings from Turkish, which we dealt with during our research, appeared as necessary borrowings, at a certain moment in the evolution of dialects and the Romanian language.

Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Alexandru Rosetti”
al Academiei Române
Calea 13 Septembrie, nr. 13
alecsandra_ciocarlan@yahoo.com